

a Vy byste proti nám, svým bratrům, na rozkaz cizozemců a utlačitelů národa našeho bojovatí měli!

A víte-li, proč sme se my pozdvihli a do boje vytáhli? Jen právě proto, že jsme to jarmo, které Maďaři a jich ministerstvo na náš národ, na Vaše otce a matky, na Vaše bratry a sestry uvalilo; více snést nemohli. Pohlédněte jen po krajině naší, či nevidíte ty dědiny, vesnice a městečka, v kterých ste se zrodili, že s námi držejí, že pod naše zástavy vstupují? Oni zároveň s námi nemohli už dále snášet to utrpení, to jarmo, které uvalili Maďaři na všecky nás. Aneboli lhostejným okem díváte se na to, jak na rozkaz maďarského ministerstva Vaší, co si v potu tváře vydělali, jemu oddávati musejí? jak se Vaši nejbližší, Vaši bratři a příbuzní, podpory otců a matek Vašich zesláblých, od domácího hospodářstva odvádějí a pod maďarské zástavy berou? jak všecky stížnosti příbuzných Vašich se odsuzují a zatracují, jak mnozí z lidu do vězení a žalářů se metají jen proto, že hledali to, co jim po právě náleželo? A Vy byste měli proti nám, lidu tohoto zástupcům, obráncům a synům, a za Vaše i naše utlačitele bojovat!

Nebojujte proti nám, Vy jste naši a my Vaši, Vaše stížnosti jsou naše stížnosti, Vaše jarmo, naše jarmo. Nepozdvihli sme se my proti císaři a králi našemu, který všechněm i nám svobody udělil, a které nám jen maďarské ministerstvo odtahuje, dávajíc všecko Maďarům, svým příbuzným, a nám nic. Nebojujtež proti nám, ale spojte se raději s námi, neb my chceme vydobýt svobodu i nám i vám, chceme ztroskotat jarmo, které na Vašich příbuzných, otcích i bratřích leží; chceme, aby Vám, až se vrátíte do vesniček a městeček svých, bylo tak dobře, jako nikdy předtím.

Jestli my zvítězíme, zvítězíte i Vy, jestli my padneme, padnete i Vy!

Nechť žije náš král, nechť žije svoboda národů, nechť bude dobře všem našim.

Národní Slovenská rada, jménem povstaleho národu slovenského.

9

„Hlas k národu slovenskému“, leták M. M. Hodžu, ohlasující vpád slovenských dobrovolníkův na Slovensko.

Uverejnil D. Rapant, c. d. II-2, str. 143—145. Závěrečná část.

M. M. Hodža tlačeným letákom vyzýva slovenský ľud pred vpádom slovenských dobrovolníkův na západné Slovensko, aby sa postavil do boja za svoje práva a nepočúval rozkazy uhorskej vlády ani stoličných vrchností a aby zásoboval slovenských povstalcov potrebnými potravinami. Leták používa veľmi účinné slová na podnecovanie prostého ľudu do boja, pričom jeho autor nevyhol sa ani pôsobeniu na národne indiferentných. Sľubuje odstrániť všetky krivdy.

Do boja, Slováci, do boja za slobodu občiansku i národnú, za našeho dobrotivého kráľa, za národ slovenský!

Ktorý len môže niesť kosu, vidly, šabľu, flintu do boja, nech sa k nám pripojí, nikdy za svätejšiu vec nebojoval Slovák.

Do zbrane, bratia Slováci! My, slovenského národu synovia, my Vaši bratia, prišli sme ozbrojení k Vám, aby sme Vás viedli do tohoto boja proti maďarskému samopasnému, Bohu, svetu i kráľovi a človečenstvu nevernému samopanstvu. Alebo zvíťazíme s pomocou božou, alebo pomreme. Ale lepšia smrť, ako biedny život.

Do boja Slováci, za dobrého kráľa a cisára, ktorému Maďari sa spreneverili a bez ktorého by o žiadnych slobodách ani slychu ešte nebolo bývalo.

Do boja za národ náš drahý slovenský, ktorý za osemsto rokov slúžil uhorskej krajine a teraz za jeho vernú službu chcjú ho Uhria do hrobu národnej smrti naveky pochovať.

Alebo či chcete, Slováci, ešte i ďalej byť bez všetkých národných práv? Chcete i ďalej byť nemí otroci na stoličných schôdzkach a snemoch? Chcete i ďalej dať, ako čierni otroci, sa predávať Maďarom v reči, ktorej nerozumiete, preto, že Vašu prirodzenú slovenskú máte, reč slovenskú, ktorú Maďari zo všetkého práva verejnosti a života občianskeho tak potupne vytískli? Chcete i napotom byť len povrhel a háveď, ktorá len k robote od cudzieho sveta je odsúdená, žiadno svoje právo nemajúca? Chcete to?

Nie a nie, nikdy!

Dobre! A beda Vám, ak by ste to chceli, ak by ste sa od bránenia Vašich práv odviešť, odstrašiť dali. Beda Vám, lebo zasa ste stratení, a potom už navždy. Teraz alebo nikdy. Ak túto príležitosť, keď všetko je proti Maďarom,¹ nepoužijete, beda Vám. Zasa bude neprajná cudzina nad Vami vládnuť, súdiť, Vám rozkazovať, a Vy budete zasa len tí biedni, nevoľní jaromníci,² u ktorých sa i práca na kliatbu obracia, lebo nemajú slobody a práva národného, nevedia, nač a komu robia, neznajú pritom ani len to právo, svojou rečou o tom, kde treba hovoriť a počúvať.

Ak sa teraz všetci, ale všetci ako jeden, pozdvihneme, maďarskému samopanstvu poslušnosť vypoviete, do boja za svätú vec vašu sa medzi nás dáte a pevne vo všetkom vytrváte, vydobudnete si pomocou božou to, o čom sa našim úbohým otcom ani nesnívalo, vydobudneme si slobodnú zem, slobodnú slovo slovenskú, právo národnosti a občianstva našinského, vydobudneme seba samým, Bohu, kráľovi, otčine našej, Slavianstvu a človečenstvu. Potom sa nebudeš viacej musieť báť pánov ako otrok, ale budeš sa báť synovsky jediného Boha a budeš poslúchať zákon ako človek slobodný. Budeš vedieť o všetkom, čo sa robí, čo sa koná v krajine, na čo platíš a z čoho platiť budeš môcť a mať, nikdo nebude smieť na tvoju kožu potajme sa radiť, niečo kovať u vrchnosti ktorejkoľvek, bez teba a o tebe nič sa nebude smieť ustanoviť, slovom budeš opravdive slobodný občan, slobodný národ. Boh vidí, že to kráľ náš chce, že to všade v Európe chcjú, len Maďari nie pre Slovákom. Teda do vojny proti Maďarom, proti Uhrom nespravedlivým, násilným. Do boja proti týmto kaziteľom a potlačiteľom nášho národa.

Alebo my, alebo oni! Inak byť nemôže. Prisahajte si na sviatosť, že neustanete, dokiaľ národ náš úplne slobodný nebude, že do toho času nikoho iného počúvať nebudete v tejto veci, len Vašich vodcov a tú vrchnosť, ktorá lebo za Vás a Vaše slobody verne stojí, lebo ktorú si Vy sami ustanovíte. Potom, keď nám pán Bôh pomôže oslobodiť národ náš od uhorskomadžarského samopanstva, potom sa položíme na to dobré srdce kráľovskú a poddáme sa zákonom tým, ktoré si sami aj spolu so všetkými Slavianmi v našej staroslovanskej otčine a vlasti s otcovským porozumením a potvrdením nášho

¹ Hodža tu má na mysli vtedajšiu situáciu, ktorá sa obracala zdanlivo nepriaznivo proti Maďarom najmä po vpáde Jelačievom do Uhorska.

² Ide obrazne o tých, ktorí nosili jarmo nevoľníctva.

kráľa ustanovíme. To bude naša ústavná slovianska sloboda, to bude naša národnosť. Teda do boja za tieto veľké poklady, musíme si ich vy dobyť čo ako.

Ale dajte pozor, Slováci! Za svätú vec takú, ako je táto naša, sväte sa musí bojovať. My nechceme žiadne zločinské mordy a vraždy, nechceme žiadnu krvavú mordársku pomstu. Nám netreba proti nikomu sa s mečom postaviť, len proti tomu, kto je proti našej svätej veci a či zjavne, či tajne kuje proti nám zradu, je nepriateľ slovenského národu a jeho národnej, občianskej slobody a samostatnosti. Proti tomu mečom, dokiaľ neustúpi, ináčej sa nič vykonať nedá.

Kto chce, nech sa k nám pripojí, čo aj nebol predtým za slovenský národ, ale bol práve za maďarský medzi Slováky, nech sa len pridruží k nám, nech zloží svätú prísahu, že za nás verne chce stáť a náš je priateľ a brat ubezpečený.

Dajte pozor tedy, Slováci, aby ste takto statočne a poctive za svoju slobodu a svoje práva bojovali. Ináčej, keď nie, teda pomoc božia od nás odstúpi. Lebo keď Boh dopúšťa a rozkazuje boj, teda ho chce mať poctivý a dobrý za vec svätú.

Akokoľvek krivdy komu sa kedy, či jednotlivým ľuďom, či celým obcam na majetku, na roľach, lúkach, pašienkach stali, to sa musí všetko, všetko napraviť, len si najprv právo národnosti vydobudnime, iste to musí byť, tak ako je Bôh na nebi. Lebo keď si slobodu a právo národnosti vydobudneme, potom sami my, národ slovenský, do porady vstúpime, ako by sa to všetko podľa práva a spravodlivosti tej najpravdivejšej napravilo. A to sa stane v prítomnosti kráľa nášho dobrotivého a s jeho otcovským porozumením a potvrdením, aby nám to potom bolo istô na veky. Ale bojovať verne a zmužile proti maďarskému samopanstvu, ktorô nám všetky té práva odobralo a nič dať nechce, ba ani prosby naše nepočúva.

Teda na tomto, Slováci, pre Vás teraz všetko záleží:

1. O maďarských rozkazoch a o uhorskom ministerstve ani počuť.
2. Na stoličné maďarskopanské rozkazy nič nedať.
3. Kráľovi a národu slovenskému vernosť do smrti prisahať.
4. Vašich vodcov a té vrchnosti, ktoré si sami zvolíte alebo ku ktorým dôveru máte, vo všetkom počúvať.
5. Boj náš a vojsko naše chlapstvom, potravou, zbraňou a všetkým potrebným podľa najvyššej možnosti napomáhať.
6. Žiť alebo mrieť za slobodný národ slovenský, za jeho právo a národnosť, za jeho česť.

Takto sa spravujte, veď ste Vy nespravodlivé vrchnosti panskomadžarské za mnoho rokov počúvali, môžete a máte už raz počúvať tých a len tých, ktorí vám tak dobre chcujú, ako nikdy nikdo. Bôh s nami! Za slobodu, za kráľa, za národ slovenský! Do boja! do boja! Pán boh s nami!

10

Výpovede Karola Jakobeiho, ev. farára v Nandráši, a Ludovita Pintéra, erárneho išpána v Tisovci o revolučnom hnutí v Gemeri, organizovanom Št. M. Daxnerom v septembri 1848.

Uverejnil D. Rapant, c. d. II-3, str. 257—259.